

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

อุตสาหกรรมการค้าอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย ได้รับการยกย่องและยอมรับทั้งในด้านคุณภาพและราคาจากนานาประเทศทั่วโลก สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับนับเป็นสินค้าส่งออกหมวดหนึ่งของไทย ที่ได้ส่งเสริมบทบาทในการเป็นสินค้าที่สำคัญ ทำรายได้สูงให้แก่ประเทศโดยติดอันดับต้น ๆ 1 ใน 5 ของสินค้าส่งออกประเภทต่าง ๆ ของประเทศและยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี นับเป็นสินค้าที่มีอนาคต ประกอบกับอุตสาหกรรมนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2550-2554 หากเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกต่อภาคีทางอ้อม (Gross Domestic Product-GDP) จะพบว่า มูลค่าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ มีสัดส่วนเฉลี่ยต่อ GDP อยู่ประมาณร้อยละ 3.45 ซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยสูงและเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยในอันดับที่ 4 มูลค่าและสถิติการเติบโตของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า SME มีความสำคัญอย่างยิ่งแก่ประเทศไทยและเป็นพลังผลักดันการเติบโตของการส่งออกและการนำเข้าในตลาดสำคัญ ๆ สัดส่วนในการส่งออกสินค้าในหมวดอัญมณีและเครื่องประดับถึงร้อยละ 73.4 ของผู้ประกอบการทั้งอุตสาหกรรมในปี 2554 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562)

จากผลการศึกษาแนวโน้มและทิศทางของกิจการอัญมณีและเครื่องประดับไทย (พีรพงศ์ และวรเดช, 2560) จังหวัดจันทบุรีเป็นศูนย์กลางการค้าที่มีความหลากหลายแหล่งเงินทุนและความช่วยเหลือมาจากต่างประเทศ และรัฐยังเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับไทย ตลาดการค้ายังมีความจำเป็นและต้องมีการโฆษณาเพราะลูกค้าเพชรพลอยมาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยภาพของธุรกิจมีวิวัฒนาการที่ยาวนานไม่ต่ำกว่าครึ่งศตวรรษและเริ่มต้นจากการเป็นธุรกิจภายในครอบครัวซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือมีคุณภาพและความสวยงามเป็นผลทำให้ไม่มีคู่แข่ง แม้จะเคยประสบวิกฤตจนเกือบล้มแต่ก็นำไปสู่โอกาสรวมถึงเมื่อรัฐส่งเสริมนโยบายส่งออกอุตสาหกรรมนี้อย่างจริงจังจึงเป็นอันดับหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับกำลังประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานและปัญหานี้จะเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น แม้ว่าในด้านทรัพยากรมนุษย์ศึกษาของ SME ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ประเทศไทยมีความขีดความสามารถด้านแรงงานและความชำนาญด้านเจียรไนอัญมณีเพชรและพลอยเป็นที่ยอมรับตลาดโลก แต่คนรุ่นใหม่ไม่นิยมเข้ามาในอุตสาหกรรมนี้ จึงอาจส่งผลให้เกิดการเสียโอกาสเมื่อมีคำสั่งผลิตปริมาณมาก (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562) ประกอบกับกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจอยู่ที่การประชาสัมพันธ์ให้คนได้ตระหนักถึงมูลค่าของการเก็บหรือสะสมอัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญคือพนักงานขายสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับ (วิบูลย์, 2563) ด้วยเป็นวิชาชีพเฉพาะที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการแนะนำสินค้าสร้างความเชื่อมั่นจึงไม่ควรเปลี่ยนบ่อยและสอดคล้องกับการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าและความยั่งยืน เช่น การบริการด้วยใจ ความเข้าใจและภูมิใจในอัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ภาษา จิตวิทยาการสื่อสาร เป็นต้น เป็นไปตามแนวทางส่งเสริมพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้มีสมรรถนะสูงสอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมุ่งให้คนไทยมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ ตลอดจนทิศทางการพัฒนาของประเทศ ซึ่งกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงจะเป็นหนึ่งในปัจจัยเงื่อนไขสำคัญของการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน (ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ 2566-2570, 2564)

จากสภาพแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ในเรื่องของความต้องการของลูกค้ำที่เปลี่ยนแปลง การแข่งขันทางธุรกิจที่มีมากขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานกับทักษะที่ต้องใช้ในการทำงานเป็นไปตามความต้องการของแผนพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาและเครื่องประดับของจังหวัดจันทบุรี ประกอบกับปัญหาโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ โควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้างที่รุนแรง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ทำให้สถานประกอบการมีการชะงักงัน ถึงขั้นปิดหรือเลิกกิจการ และด้านแรงงานมีแรงงานถูกเลิกจ้าง รวมทั้งโอกาสการได้งานทำของผู้จบการศึกษาใหม่ลดลง ซึ่งกระทรวงแรงงานได้มีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการรองรับปัญหาดังกล่าว (แผนปฏิบัติการด้านแรงงานจังหวัดจันทบุรี, 2563-2565) ทั้งนี้ จังหวัดจันทบุรีได้มีการปรับกลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ให้สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและได้แสดงให้เห็นถึงแผนการพัฒนากำลังคนด้านทักษะชื่อ-ขายอาชีวศึกษาและเครื่องประดับ โดยมีเป้าหมายพัฒนาให้ได้จำนวน 100 คน ซึ่งหากแรงงานไม่ได้รับการยกระดับสมรรถนะและสร้างทักษะที่เหมาะสมเพียงพอจะถูกทดแทนด้วยหุ่นยนต์และจักรกลมากขึ้นได้

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการยกระดับสมรรถนะทักษะแรงงานการชื่อ-ขายอาชีวศึกษาและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านแรงงานอุตสาหกรรมอาชีวศึกษาและเครื่องประดับในภาวะโควิด 19
3. เพื่อศึกษาแนวทางการฝึกอบรมยกระดับทักษะแรงงานการชื่อ-ขายอาชีวศึกษาและเครื่องประดับ

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ในการวิจัยการศึกษาแนวทางการยกระดับสมรรถนะแรงงานการชื่อ-ขายอาชีวศึกษาและเครื่องประดับ : กรณีศึกษาจังหวัดจันทบุรี พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหา ขอบเขตประชากร และขอบเขตระยะเวลา ดังนี้

3.1 ขอบเขตเนื้อหาผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

3.1.1 ศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการในการยกระดับสมรรถนะทักษะแรงงานด้านการชื่อ-ขายอาชีวศึกษาและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี

3.1.2 ศึกษาผลกระทบของผู้ประกอบการด้านแรงงานของธุรกิจอาชีวศึกษาและเครื่องประดับในภาวะโควิด-19

3.1.3 ศึกษาแนวทางการฝึกอบรมยกระดับทักษะแรงงานการซื้อ-ขายอัญมณีและเครื่องประดับ

3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

3.2.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ ขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 15-20 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการที่จดทะเบียนกับพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ 1. สมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับ 2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอัญมณีและของดีเมืองจันท 3. กลุ่มสมาคมผู้ผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ 4. กลุ่มคัลสเตอร์อัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรี และผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกับสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

3.2.2 ผู้มีประสบการณ์และผู้เกี่ยวข้องในการขายสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับหน้าร้าน อาทิ กลุ่มสมาคมฯ, กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

3.3 ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม 2565 ถึงธันวาคม 2565 รวม 12 เดือน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

4.กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี